

Visietekst dementie:

In het Latijn betekent dementeren “Het verliezen van de geest”. In het Hebreeuws betekent het “Afgesneden worden als een tak die wordt gesnoeid”.

Deze twee betekenissen geven goed weer wat er bij mensen met een vorm van dementie gebeurt. Door een hersenaandoening verliezen ze geleidelijk aan hun geestelijke vermogens waardoor ze vervreemd raken van hun omgeving.

Dementie is een proces

Dementie verloopt volgens een proces dat theoretisch kan worden opgedeeld in stadia. Elk stadium heeft een aantal kenmerken.

Binnen de bespreking van het dementieproces komt men vaak het woord ‘decorum’ tegen. Dit is een moeilijk begrip. ‘Decorum’ wil eigenlijk zeggen ‘uiterlijke, zichtbare waardigheid’. Ook wel ‘zelfwaarde gevoel’ genoemd. Het kunnen hanteren, bewaren van zijn waardigheid.

Decorumverlies wil zeggen dat het zelfwaarde gevoel langzaam afbrokkelt.

De persoon kan handelingen uitvoeren die afbreuk doen aan zijn waardigheid. Bijvoorbeeld zich ongepast uitkleden, met de handen eten, vloeken, ...

De verschillende stadia binnen een dementieproces zijn:

Lichte dementie

Men kan nog sociale contacten leggen en men heeft nog een zekere mate van zelfstandigheid. Het decorum is grotendeels ongeschonden.

Matige dementie

Men kan zich steeds minder behelpen. Men heeft decorumverlies en het gedrag heeft iets chaotisch.

Ernstige dementie

Het verstandelijk vermogen en de communicatiemogelijkheid zijn erg beperkt en niet meer te peilen. Het leven valt grotendeels samen met primaire behoeften zoals eten, drinken, geborgenheid en rust.

WZC Rustenburg heeft de mogelijkheid om dementerende bewoners een woongelegenheid aan te bieden. Het kan zijn dat bij een bewoner die reeds geruime tijd verblijft in het WZC op een bepaald ogenblik dementie in een ernstige vorm zichtbaar wordt.

De familie, partner in zorg, zal ook hierbij met de nodige zorgvuldigheid benaderd worden.

Een goede verzorging, een veilige herkenbare leefomgeving en houvast zijn belangrijke behoeften van de dementerende. Momenten voor verzorging afgewisseld met activiteiten of rustige momenten in WZC rustenburg zijn de aangeboden ingrediënten van het verblijf. De structuur maakt het wonen in het WZC veilig.

Benaderen ‘in plaats van behandelen’

In de huidige medische stand van zaken kan het dementieproces medicamenteus slechts in zeer beperkte mate beïnvloed worden. Behandelen in de zin van genezen kan niet. Daarom spreken wij

Dementie

*De onderkant van de bodem
er is binnen in mijn hoofd
een gaatje waarlangs alles
ontsnapt.*

*Ik weet dat het er is,
dat gaatje,
en ik heb het gevoel dat
ik het kan aanwijzen.
Het gebeurt dat ik,
bij het slapen gaan
met mijn vingers mijn hoofd
afzoek
om het te vinden
en het dicht te stoppen,
als een kurk op een wijnfles.
Ik zou opnieuw
iets willen bewaren.*

Johan Oers

eerder over 'benaderingswijzen' in de omgeving van dementerenden. Deze benaderingswijzen worden vertaald in de vorm van ADL (Activiteiten van het Dagelijks Leven), empathie en PDL (Passiviteiten van het Dagelijks Leven) alsook reminisceren (verwijlen bij het verleden), relaxatie, (hand)massage. Dit zijn enkele van de mogelijkheden om het welzijn van de bewoner te bevorderen. Met deze benaderingswijze in het achterhoofd en een tolerante, respectvolle bejegening ontstaat een omgangscultuur waarin verwarring van de bewoners een plaats krijgt.

De familie

Dementie brengt niet alleen de persoon met dementie zelf uit evenwicht. Ook degene die hem/haar omringen kunnen in problemen komen. Een opname of een verhuis die de vrijheid beperkt, betekent voor de familie vaak "een familielid noodgedwongen uit handen geven". Personeel en directie zijn zich bewust van de lange, vaak pijnlijke weg die aan een eventuele opname/verhuis voorafgaat.

Vanuit dat besef is omgaan met familie voor ons een belangrijke bekommernis. Dit uit zich onder andere in de gesprekken die plaats vinden met de familie bij een opname of een interne verhuis. De communicatie met de familie wordt na de opname/verhuis met de nodige aandacht en zorgvuldigheid gevoerd. Een "multi-disciplinair" samengesteld team biedt de nodige ondersteuning bij dit proces.

Wat kan u als familie zelf doen?

Kijk vooral naar wat de bewoner nog kan.

Het is belangrijk niet de beperkingen te benadrukken, wel de resterende mogelijkheden te bevestigen. Veelal worden zaken van vroeger nog goed onthouden en kunnen zinnen als "Weet je nog, toen, ...", heel wat vreugde en rust brengen.

Wees voorzichtig met verbeteren

Dementie heeft zijn eigen problematiek. In heel wat zinnen en verhalen zitten onwaarheden. Men vergist zich van tijd en ruimte. Men haalt het verleden naar het heden. Luister aandachtig en wacht het juiste moment af om het gesprek een andere wending te geven zodat het een andere realistische oriëntatie krijgt.

Dit is een zeer tactvolle manier van benaderen met veel respect voor de eigenheid van de bewoner.

Luister vooral naar wat de bewoner ...

... hier en nu vertelt, ook al klinkt het verward. Zeer zeker zijn in deze zinnen zinvolle ideeën en gevoelens terug te vinden. Wat tussen de woorden verrat zit, is vaak heel belangrijk. Op deze wijze luisteren, kan voor beiden heel deugzaam zijn.

Ruimte maken voor emoties

Laat gevoelens bij de bewoner rustig naar boven komen. Maak er ruimte voor door stil te zijn en niet onmiddellijk te willen troosten. Ook als ze bij u gevoelens teweegbrengen, laat het gebeuren, ... eens wenen of boos worden kan soms veel meer betekenen dan troostende woorden.

Het gevoel geven van veel tijd te hebben

... ook al kom je maar even voor 10 minuutjes op bezoek. Je jas uitdoen, gaan zitten en eventueel samen iets drinken, kan een gevoel geven van rust, tijd, niet gehaast zijn, ...

Een kleine attentie

... kan soms heel veel deugd doen. Als u weet wat de bewoner heel graag lust, bijvoorbeeld zijn/haar lievelingsnoep, dit is vaak erg geliefd.

Bij enige twijfel of dit wel kan is het zinvol dit even na te vragen bij de verzorging.

Familie niet meer herkennen

Soms kan het gebeuren dat de persoon met dementie de familie niet meer herkent. Dat is zeer moeilijk en vaak erg pijnlijk. Op zulke ogenblikken kan men zich even voorstellen en dat kan echt helpen. Vragen als: "Ken je mij nog, zeg eens hoe ik heet", kunnen leiden tot pijnlijke situaties, vooral voor de dementerende. Dit voorkomt u best.

Uw bezoek blijft echter heel belangrijk. Uw stem kan vaak herinneringen en herkenning oproepen, al is het maar één ogenblik. Meestal geeft dit rust en voldoening.

Uitstapjes, een wandeling naar het dorp

Vooraf in het zomerprogramma van animatie is heel wat ruimte voorzien om te wandelen naar het dorp, naar de buurt van vroeger, het kerkhof, ... Herinneringen komen boven, ...

U kan altijd samen met de bewoner hieraan deelnemen. Voor informatie: wat, wanneer, en hoe, kan u zich wenden tot de dienst animatie.

Tevens willen wij de familie uitnodigen deel te nemen aan activiteiten en feestelijkheden. Zo trachten we de band tussen bewoners, familie en medewerkers van WZC Rustenburg te verstevigen.

Er is een familieraad die om de drie maand samenkomt. Deze geeft adviezen die de werking van ons huis kunnen verbeteren.

Een kaartje schrijven is altijd leuk ...

... een kaartje, kort briefje, korte zinnen, over de eigen streek of van op vakantie, kan veel deugd doen. Het kan door het personeel altijd worden voorgelezen en op onrustige momenten kan het even een houvast zijn. De bewoner kan het bewaren, koesteren, verzamelen, het is iets tastbaars.

Dit zijn enkele hulpmiddelen in het benaderen van bewoners met dementie. Allicht zijn er nog heel wat vragen, onduidelijkheden en moeilijke momenten, toch willen wij vanuit WZC Rustenburg met u op weg gaan.

Binnen het WZC beschikken wij over een referentiepersoon dementie. Zij zal op heel wat vragen een antwoord kunnen geven.

“Ik zwijg. Dit soort half verzandende gesprekken neemt hand over hand toe. Voortdurend mis ik schakels. Als je goed oplet valt er nog weinig te reconstrueren, genoeg om naar buiten toe de schijn op te houden dat je alles nog begrijpt, maar soms vallen er zulke gaten, dat je ze alleen nog maar kunt vullen door te zwijgen, te doen alsof je het niet verstaan hebt”.

(J. Bernlef, 1984: 142, Uit Hersen Schimmen)

Namen en telefoonnummers met betrekking tot informatie rond dementie:

- Praatcafé dementie “Lichtpunt”: OCMW Schoten en OCMW Wijnegem. Meer info bij Johan Denckens 03 288 20 76

- Regionaal praatcafé dementie “Dwaallicht”: Blijkerijstraat 71, 2390 Malle

- Vlaamse Alzheimerliga: 014 43 50 60 of www.alzheimerliga.be